

**POZNATKY ZE ZAVÁDĚNÍ ZÁKONA O INTEGROVANÉ PREVENCI A OMEZENÍ ZNEČIŠTĚNÍ
A "SPRÁVNÉ ZEMĚDĚLSKÉ PRAXE V ČR" - UPLATNĚNÍ TĚCHTO POZNATKŮ
NA SLOVENSKU**

**EXPERIENCES WITH IMPLEMENTATION OF THE LAW CONCERNING THE INTEGRATED
POLLUTION PREVENTION AND CONTROL (IPPC) AND "CODE OF GOOD AGRICULTURE
PRACTICE" IN THE CZECH REPUBLIC – UTILIZATION OF THESE EXPERIENCES
UNDER SLOVAK CONDITIONS**

MARTIN DĚDINA, ANTONÍN JELÍNEK

Summary:

The implementation of the Directive on Integrated Pollution Prevention and Control (IPPC), 96/61/EC, of September 1996, which introduces a new form of permits for production activities in large and medium sized production installations, is very important. The Law 76/2002 has implemented this directive into the Czech legislative. This brought into practice new important features in the permitting process: the partnership between the regulator and the operator of the installation and the method of interactive negotiation leading in acquiring the integrated permit.

Key words:

Council Directive 96/61/EC, IPPC, BAT, BREF, agriculture, pigs breeding, poultry breeding, biotechnological compounds, ammonia, emissions, greenhouse gases, environment protection.

Úvod

Jedním z klíčových environmentálních zákonů, který musel být před vstupem České republiky do Evropské Unie přijat, byl zákon č. 76/2002 Sb. o integrované prevenci a omezování znečištění a o změně některých zákonů (IPPC). V ČR byl tento zákon, implementující do české legislativy směrnici Rady 96/61/EC, přijat dne 5.2.2002 a nabyl účinnosti dne 1.3.2003. V SR byl zákon o IPPC přijat dne 19.6.2003 pod číslem 254/2003 Sb. a nabyl účinnosti dne 31.7.2003.

Při srovnáním obou zákonů můžeme najít některé odlišnosti, nicméně oba dva zákony vycházejí ze stejného základu, kterým je směrnice Rady 96/61/EC, proto i principy a cíle jsou totožné. Zajistit vysokou ochranu životního prostředí jako celku, předcházet vzniku znečišťování a hospodárně využívat surovinové a energetické vstupy.

Zařízení, která nejsou pod účinností zákona o integrované prevenci mají v ČR za povinnost zpracovat plán správné zemědělské praxe dle Nařízení vlády č. 353/2002 Sb. k zákonu č. 86/2002 Sb. o ochraně ovzduší. Principy, postupy a opatření vycházejí z „Protokolu k omezení acidifikace, eutrofizace a přízemního ozonu (Göteborgský protokol)“ v částech týkajících se snižování emisí amoniaku ze zemědělských zdrojů – příloha IX protokolu.

Kontaktní adresa

Ing. Martin Dědina, Ph.D., Ing. Antonín Jelínek, CSc.

Výzkumný ústav zemědělské techniky v Praze, Drnovská 507, 161 00 Praha 6

e-mail: martin.dedina@vuzt.cz , antonin.jelinek@vuzt.cz

Text

Provozovatelé spadající pod přílohu č. 1 obou zákonů – intenzivní chovy prasat (nad 30 kg) s projektovanou kapacitou nad 2 000 ks, chovy prasnic projektovanou kapacitou nad 750 ks a intenzivní chovy drůbeže s projektovanou kapacitou nad 40 000 ks, jsou dále rozděleni na tzv. stávající a nové zařízení. Dle slovenského zákona č. 254/2003 Sb. je stávajícím zařízením takové zařízení, na které byla podána žádost o stavební povolení před 30.10.1999 a do provozu bylo uvedeno do 30.10.2000. Všechna ostatní jsou tzv. nová zařízení.

Provozovatelé stávajících zařízení, chtějí –li nadále provozovat své zařízení i po datu **30.10.2007** mají za povinnost do tohoto data získat **pravomocně vydané integrované povolení provozu**. Provozovatelé tzv. nových zařízení mohli být v činnosti bez integrovaného povolení pouze do 30.4.2004 a podat žádost o integrované povolení museli nejpozději do 31.10.2003. Dle informací uvedených na internetových stránkách MŽP SR není evidováno v zemědělství žádné nové zařízení. U stávajících zařízení se zákon v ČR a SR liší datem podání žádosti o integrované povolení. Zatímco v ČR toto datum není stanoveno, na Slovensku je dle §29 zákona č. 254/2003 Sb. striktně dán **nejpozdější termín** pro podání žádosti **do 31.12.2005 !!!!**

Tab. 1 Seznam oprávněných osob pro zpracování žádostí o integrované povolení kategorie 6.6.

obchodní jméno	sídlo			IČO	kontakt		
	ulice	obec	PSČ		telefon	fax	e-mail
Ing. Vladimír Galbavý - Agentúra OŽPaSP	Teplická 1	Bratislava	831 02	40427161	0908/735074	02/44254687	gvp@orangemail.sk
Ing. Stanislav Košina - SK Consult	L. Fullu 6	Bratislava	841 05	37 333 135	02/65312885	02/65312885	kosinas@stonline.sk
RNDr. Iveta Mociková, Csc. - HYDROGEO	Jamnického 3	Bratislava	841 05	11914009	02/60300222 0903/607076	02/60300222	hydrogeo@stonline.sk
Environment, a.s. - Centrum bioštatistiky a environmentalistiky	Dlhá 108	Nitra	949 07	36 526 509	037/6561019	037/6561019	environment@environment.sk
Ing. Milan Černý - CONSA	Pri Suchom mlyne 100	Bratislava	811 04	11892331	02/54655071 0903/414413	02/54655072	consa@stonline.sk
ENVICONSULT, spol. s r.o.	Závodská cesta 4	Žilina	011 52	31 604 528	041/7632461	041/7003580	ec@enviconsult.sk
Jaroslav Mikláš, CSc. - EGM	Francisciho 11	Bratislava	811 08	22 659 161	02/53417736 905 320 007	02/53417477	
Ing. Mikuláš Janovský CSc. - EKOCONSULT	Pod Rovnicami 3	Bratislava IV	841 05	11 638 109	02/55569758	02/50244329	ekoconsult@ba.telecom.sk
EKOS PLUS, s.r.o.	Župné námestie 7	Bratislava I	811 03	31 392 547	02/54411085 02/54416382	02/54416382	ekosplus@gtinet.sk

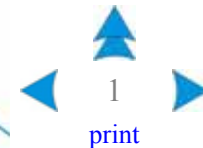
Z předběžné evidence zařízení spadajících pod IPPC bylo zjištěno, že na Slovensku je cca 58 zařízení intenzivního chovu prasat a drůbeže a žádost o integrované povolení provozu byla podána doposud **jedna jediná !!!!!** V ČR je celkový počet zemědělských zařízení cca 400 a situace je rovněž nepříznivá, nicméně díky častým a pravidelným osvětovým a vzdělávacím seminářům lepší. V ČR byly podány žádosti již pro cca 16% zemědělských zařízení.

Kontaktní adresa

Ing. Martin Dědina, Ph.D., Ing. Antonín Jelínek, CSc.

Výzkumný ústav zemědělské techniky v Praze, Drnovská 507, 161 00 Praha 6

e-mail: martin.dedina@vuzt.cz , antonin.jelinek@vuzt.cz

Formulár žiadosti o integrované povolenie provozu lze získať z internetových stránok MŽP SR www.lifeenv.gov.sk/minis/ipkz/index.html, kde v sekcii „ŽIADOSTI O INTEGROVANÉ POVOLENIA“ je uveden doporučený vzor žiadosti i návod na jejii vyplnenii. Žiadost se podává v elektronické a písenné podobě. To znamená, že tabulky formulára žiadosti se vyplňujú výhradne na počítači a výsledok se vytiskne. Na farmách je ovšem velice častým jevem, že chybí výpočetní technika nebo personál, který by tuto práci zvládl. Rovněž je potřeba počítat, že řada příloh je nutné okopírovat nebo naskenovat.

Jak tedy postupovat v případě, kdy provozovatel nemá možnost žiadost zpracovat vlastními silami? V prvé řadě by měl ze svých řad delegovat osobu, která bude na dostatečné odborné úrovni, bude mít přístup k podnikové dokumentaci, bude v neustálém kontaktu s vedením společnosti a bude zpracovateli žiadosti plně k dispozici. Dalším krokem je výběr „oprávněné osoby“, která může poskytovat odborné poradenství. Oprávněná osoba prokazuje svoji odbornou způsobilost MŽP SR. V tab. 1 je seznam slovenských oprávněných osob jež mají oprávnění pro zpracování žiadostí pro kategorie 6.6. – intenzivní chovy drůbeže a prasat.

Nejdůležitější součástí žiadosti o integrované povolenie provozu je posouzení provozované technologie s nejlepšími dostupnými technikami - BAT. Referenční dokument o BAT pro intenzivní chovy drůbeže a prasat je dostupný v českém jazyce na www.ippc.cz. Tento dokument je právně nezávazný, nicméně je potřebné při hodnocení posuzovaného zařízení k němu přihlídnout. Je nutné upozornit na fakt, že ne všechny uvedené BAT techniky a technologie jsou uplatnitelné v rámci středoevropského regionu. Jedná se o odlišné klimatické podmínky a podstatnou roli hrají zejména podmínky ekonomické, které jsou v ČR i SR obdobné.

V ČR se pro snížení emisí amoniaku a zápašných látek ve stájovém prostředí a na skladkách exkrementů osvědčily biotechnologické přípravky. Tyto přípravky doposud nejsou oficiálně uvedeny v referenčním dokumentu o BAT. Důvodem je nedostatek informací evropských technických pracovních skupin o jejich účinnosti v provozních podmínkách velkochovů, neboť se jedná o novou technologii. V ČR ovšem jejich ověřování probíhá již cca 8 let a na internetových stránkách VÚZT www.vuzt.cz v sekcii „životní prostředí“ je uveden seznam ověřených přípravků.

Jedná se většinou o přípravky stimulující pozitivní mikrobiální dekompozici aktivací množení a růstu přirozených mikrobiálních kmenů, přítomných v ošetřovaném prostředí, koncipovaných na bázi selektovaných přírodních materiálů (extraktů z mořských řas, rostlinných olejů, éterických složek a některých stopových biostimulátorů pro systémové podnícení růstu a množení komplexu pozitivního přírodního mikrobiálního společenstva z nativního osazení ošetřovaného prostředí. Působí v malých kvantech a některé z nich mají multifunkční uplatnění v oblasti řízené dekompozice organických materiálů, včetně odpadních hmot a zbytků, vyskytujících se v celém spektru zemědělské výroby, komunální sfěře a ochraně životního prostředí. Jsou okamžitě použitelné po odpovídajícím naředení, vyznačují se rychlým nástupem účinku v optimálním teplotním rozmezí, při mírném poklesu teplot jejich dynamika účinku poněkud poklesne. Jsou též přímo nebo i nepřímou ovlivnitelné přítomností obecně biocidních látek (dezinficiencii, sulfonamidů, antibiotik nebo cytostatik). V naprosté většině jsou klasickými bezreziduálními přípravky.

Při zařazování biotechnologických přípravků do souboru technik parametricky porovnatelných s BAT bylo postupováno v souladu s přílohou č. 3 k zákonu č. 76/2002 Sb. nebo k zákonu č. 254/2003 Sb o integrované prevenci, kde jsou uvedena hlediska pro určování nejlepších dostupných technik, a ke kterým je nutno přihlídnout:

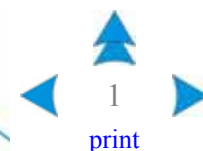
- Dle bodu 2 této přílohy, určité typy biotechnologických látek působí selektivně vůči některým škodlivým mikroorganismům a jejich dezodorizační účinky na drůbeží podestýlce a v drůbežím trusu

Kontaktní adresa

Ing. Martin Dědina, Ph.D., Ing. Antonín Jelínek, CSc.

Výzkumný ústav zemědělské techniky v Praze, Drnovská 507, 161 00 Praha 6

e-mail: martin.dedina@vuzt.cz, antonin.jelinek@vuzt.cz

působí jako antiatraktant pro hmyz. Tato jejich vlastnost umožňuje při veterinární asanaci použití látek neškodných pro životní prostředí oproti použití chemických asanačních prostředků.

- Dle bodu 3 přílohy, biotechnologické látky podporují zhodnocení a recyklaci odpadů – drůbeží podestýlky, kejdy, drůbežího trusu, neboť upevněním vazby amoniaku na tyto odpady zvyšují jejich hnojivou hodnotu při jejich aplikaci na zemědělskou půdu.
- Dle bodu 4, použití těchto látek je v zahraničí zcela běžné a široce rozšířené, což lze u jednotlivých výrobců a distributorů doložit množstvím jejich produkce a prodeje.
- Dle bodu 5, účinky a vlastnosti jsou dlouhodobě sledovány ve VÚZT Praha
- Dle bodu 6, použití biotechnologických látek prokazatelně snižuje množství emisí amoniaku Dle bodu 8, použití biotechnologických látek lze ve srovnání např. s nákladnou výměnou ustájovací technologie použít téměř okamžitě bez technicky a finančně nákladných opatření.
- Dle bodu 9, energetická náročnost dávkovacího zařízení je minimální, objektivně je nutno uznat, že dojde ke zvýšení nákladů na spotřebu biotechnologických přípravků. Provozovatel zařízení musí provést ekonomickou rozvalu, zda-li je pro něho ekonomicky perspektivní za současného stavu, raději spotřebovat biotechnologické přípravky nebo rekonstruovat ustájovací technologie.
- Dle bodu 10, bylo měřením experimentálně prokázáno, že biotechnologické prostředky nejen snižují emise amoniaku, ale výrazně redukuje i emise metanu, oxidu uhličitého a sirovodíku, což jsou další zátěžové plyny pro životní prostředí, působící na tvorbu skleníkového efektu. Bylo vysledováno i výrazné snížení emisí zápachu, které jsou v zemědělství v současnosti obtížně měřitelné, proto je nelze přesně verifikovat.
- Dle bodu 11, biotechnologické přípravky jsou založeny na přírodních, biologických produktech a ani v nejvyšších koncentracích nepředstavují riziko pro životní prostředí, neboť jsou biologicky degradovatelné.

Z uvedeného hodnocení hledisek pro určování BAT je patrné, že ověřené biotechnologické látky splňují devět z celkem dvanácti hledisek uvedených v příloze č.3 zákona o integrované prevenci.

Plán zavedení zásad správné zemědělské praxe (dále jen Plán) z pohledu Göteborgského protokolu je zaměřen zejména na přijetí takových opatření, která prokazatelně vedou ke snížení emisí amoniaku ze zemědělských zařízení. Požadované snížení je dáno přílohou IX protokolu a má za cíl snížit emise amoniaku při ustájení hospodářských zvířat o 20%, při skladování statkových hnojiv o 40% a při jejich aplikaci na zemědělskou půdu o 30% oproti referenčním technologiím.

K těmto účelům byly v českém Nařízení vlády 353/2002 Sb. k zákonu na ochranu ovzduší vytvořeny seznamy (tabulky) referenčních a snižujících technologií. Většina těchto technologií je plně kompatibilní s BAT technikami uvedenými v BREF dokumentu dle zákona č. 76/2002 Sb. o integrované prevenci.

Pro zavedení Plánu zásad správné zemědělské praxe do chovů hospodářských zvířat dle definice uvedené v Příloze č.2 k Nařízení vlády č. 353/2002 Sb. je nezbytné využít jednak opatření uvedená v Zásadách správné zemědělské praxe z pohledu Nitrátové směrnice, ale i z pohledu integrované prevence. Zároveň je nutné v zemědělském zařízení ze seznamu snižujících technologií vhodnou a dostupnou technologii vybrat a tuto pak důsledně provozovat a udržovat. Seznam bodů, které je potřeba vyplnit při zpracovávání Plánu, uvedených v Příloze č.2 k NV 353/2002 Sb. je vhodným vodítkem pro zajištění všech opatření plynoucích z Göteborgského protokolu.

Kontaktní adresa

Ing. Martin Dědina, Ph.D., Ing. Antonín Jelínek, CSc.

Výzkumný ústav zemědělské techniky v Praze, Drnovská 507, 161 00 Praha 6

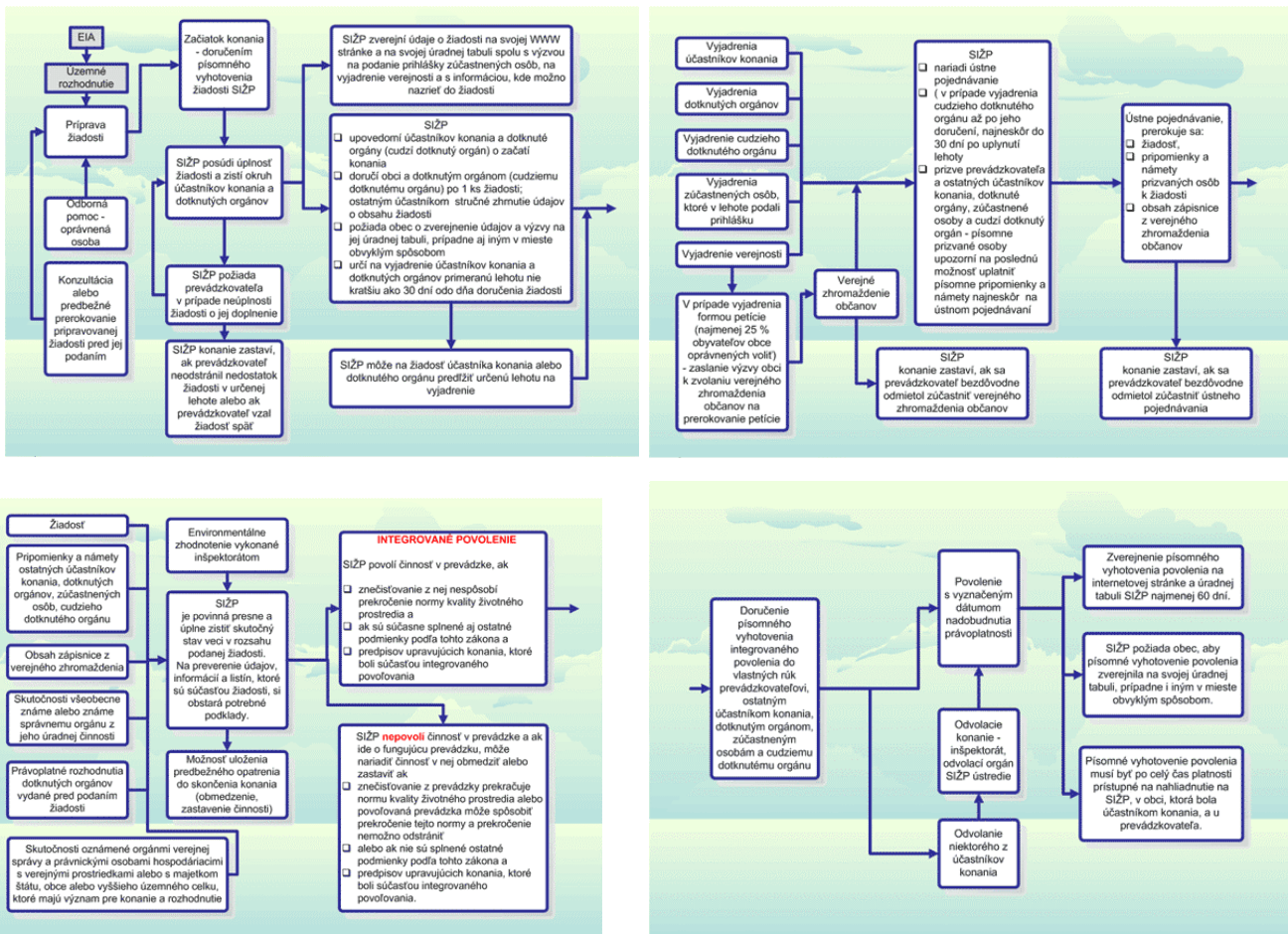
e-mail: martin.dedina@vuzt.cz , antonin.jelinek@vuzt.cz

Závěr

Příprava žádosti o integrované povolení provozu je poměrně administrativně náročný proces, trvající řadu měsíců. Největším problémem je vždy shromáždit a aktualizovat podkladové dokumenty, kterými se dokládají tvrzení uvedená v žádosti. Vzhledem k nejpозdějšimu termínu podání žádostí je nezbytně nutné s jejich přípravou začít, pod odborným dohledem oprávněných osob ve spolupráci s povolovacím orgánem, téměř okamžitě. Postup pravomocného získání integrovaného povolení na Slovensku zobrazený na obr. 1 je stejně jako v Česku velice komplikovaný proces.

Poznatky uvedené v tomto článku byly získány při řešení výzkumného záměru VÚZT MZE0002703101 „Vytvoření zásad a teoretických podkladů pro návrhy opatření, které umožní snížit nepříznivé působení zemědělské výroby na pracovní a životní prostředí a ekologický systém krajiny“.

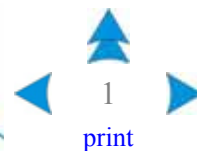
Obr. 1 Schématické zobrazenie postupu žiadosti o integrované povolení na Slovensku

Kontaktní adresa

Ing. Martin Dědina, Ph.D., Ing. Antonín Jelínek, CSc.

Výzkumný ústav zemědělské techniky v Praze, Drnovská 507, 161 00 Praha 6

e-mail: martin.dedina@vuzt.cz , antonin.jelinek@vuzt.cz

Literatura

DĚDINA, M.: *Stanovení indikátorů BAT ve velkochovech hospodářských zvířat*. Disertační práce. MZLU Brno, Agronomická fakulta, Ústav zemědělské, potravinářské a environmentální techniky, 2004. 122 s.

COUNCIL DIRECTIVE of 24 SEPTEMBER 1996 concerning integrated pollution prevention and control [96/61/EC].

EIPPCB – European Integrated Pollution Prevention and Control Bureau, 2004: URL <<http://eippcb.jrc.es>> [cit. 2004-2-14].

JELÍNEK, A. et al, 2002 : *Výzkum technologií chovu prasat a drůbeže, snižujících emise amoniaku negativně ovlivňujících životní prostředí*. In *Periodická zpráva za řešení projektu č. QD 0008 za rok 2002*. Praha: Výzkumný ústav zemědělské techniky Praha, 2000. 78 s.

MŽP SR – Ministerstvo životního prostředí SR, 2005: URL <www.lifeenv.gov.sk/minis/jpkz/index.html, > [cit. 2005-5-1].

NAŘÍZENÍ VLÁDY č. 353/2001 Sb. ze dne 3. července 2002, kterým se stanoví emisní limity a další podmínky provozování ostatních stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší.

TWG – Technical Working Group for Intensive Rearing of Poultry and Pigs, 2003: *Reference Document on Best Available Techniques for Intensive Rearing of Poultry and Pigs*. Sevilla: [b.j.], 2003. 350 s.

ZÁKON č. 76/2002 Sb. ze dne 5. února 2002 o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci).

ZÁKON č. 86/2002 Sb. ze dne 14. února 2002 o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů (zákon o ochraně ovzduší).

ZÁKON č. 245/2003 Sb. z 19. júna o integrovanej prevencii a kontrole znečist'ovanie životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Souhrn

Implementace směrnice Rady 96/61/EC o integrované prevenci (IPPC), představující novou formu povolování provozu ve velkých a zvláště velkých provozech je z hlediska vysoké ochrany životního prostředí velice důležitá. V ČR je přijetí této směrnice zajištěno zákonem č. 76/2002 Sb., na Slovensku zákonem č. 245/2003 Sb. Tímto aktem jsou do praxe zavedeny nové přístupy povolovacího procesu, je uplatněn princip vyjednávání podmínek provozu mezi provozovatelem zařízení a povolovatelem – státním orgánem.

Klíčová slova

Směrnice Rady 96/61/EC, IPPC, BAT, BREF, zemědělství, prasata, drůbež, biotechnologické prostředky, amoniak, emise, skleníkové plyny, ochrana životního prostředí

Kontaktní adresa

Ing. Martin Dědina, Ph.D., Ing. Antonín Jelínek, CSc.

Výzkumný ústav zemědělské techniky v Praze, Drnovská 507, 161 00 Praha 6

e-mail: martin.dedina@vuzt.cz , antonin.jelinek@vuzt.cz
